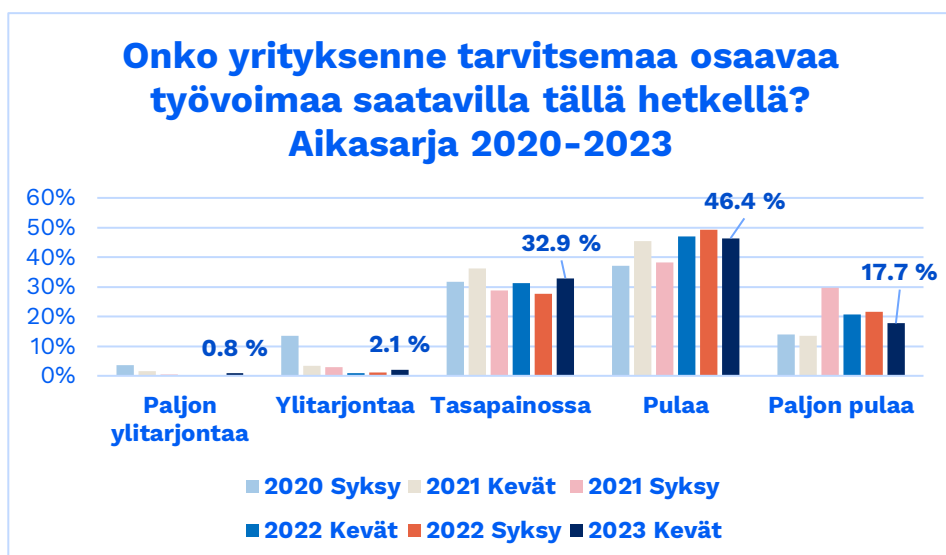

Helsingin seudun kauppakamarin vastaukset ja huomiot hallitustunnustelijan kysymyksiin 21.4.2023

Kysymykset 4. ja 10 soveltuvin osin: Oletteko valmiita sitoutumaan siihen, että seuraava hallitus asettaa julkista taloutta vahvistavien työllisyystoimien tavoitteeksi 100 000 uutta työllistä? Mitkä ovat tärkeimmät keinonne julkista taloutta vahvistaviksi työllisyystoimiksi? Millaisiin keinoihin olette valmiita työmarkkinoiden uudistamiseksi ja sopimisen vapauden edistämiseksi? Miten vastaisitte laaja-alaiseen työvoimapulaan Suomessa? Millä keinoin nostaisitte suomalaisten osaamis- ja koulutustasoa?

Helsingin seudulla ikähaarukassa 30–59-vuotiaat työllisyysasteen keskiarvo 85 % (v. 2022) huolimatta siitä, että alueen työikäisen määrä on jatkuvasti kasvanut toisin kuin muualla Suomessa. **100 000 uuden työllisen ja työpaikan luominen edellyttää hallitusohjelmassa linjauksia siitä, miten työvoiman tarjontaa lisätään merkittävästi ja että osaamista kehitetään jatkuvan oppimisen keinoin koko työikäisen väestön osalta.** Keskeisiä keinoja ovat kannustinloukkujen purkaminen, työperäisen maahanmuuton lisääminen, jatkuvan oppimisen hyödyntäminen, korkeakoulujen aloituspaikkojen suuntaaminen alueille, joissa on tarjolla työpaikkoja, ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyden parantaminen ja nuorten oppisopimuskoulutuksen kustannusten pienentäminen. Näiden lisäksi kunnille ja työllisyysalueille siirtyvissä TE-palvelu-uudistuksessa (TE2025) tulee ottaa mukaan nykyistä huomattavasti paremmin yritysten ja työnantajien palvelut, jotka käytännössä ovat jääneet uudistuksessa täysin huomiotta.

Helsingin seudulla yrityksissä työvoimapula on jatkunut erittäin pitkään, eikä työvoiman kysynnässä ole tapahtumassa merkittävää laskua, vaikka tarkastelujaksolle osuvat pandemia ja Venäjän hyökkäyssota. Pulaa ja paljon pulaa kokevien yritysten osuus on pysynyt yli 60 %:ssa jo pidempään. Alla oleva kuva havainnollistaa tilanteen kehittymistä syksystä 2020 kevääseen 2023 (lähde: Ennakointikamarin rekrytointitarvekysely kevät 2023):

HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI

Kalevankatu 12, | 00100 HELSINKI | +358 9 228 601

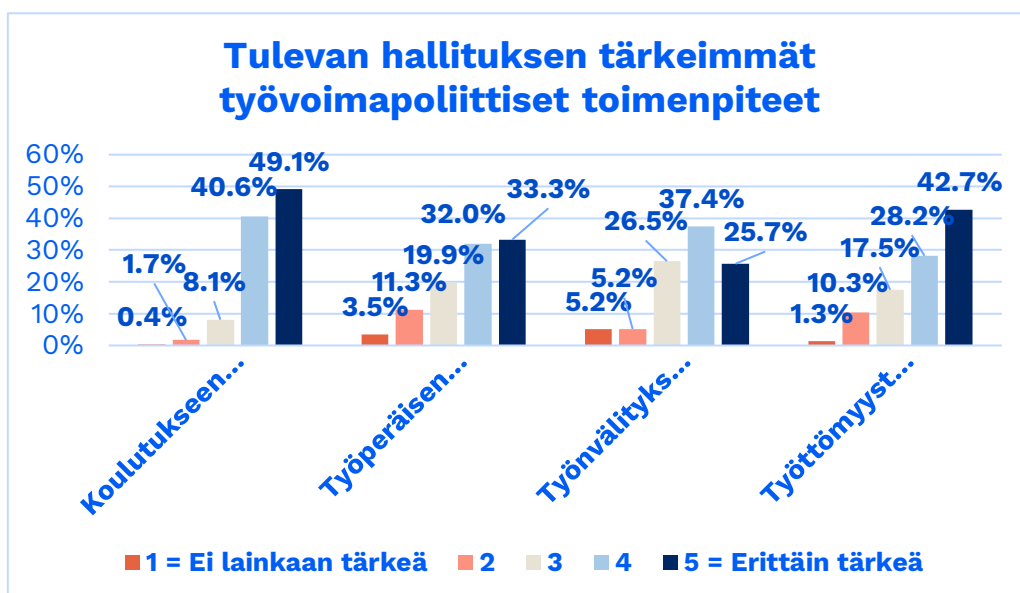
helsinki.chamber.fi

Tärkeimmiksi työvoimapolitiittisiksi toimenpiteiksi nähdään koulutukseen panostaminen ja työttömyysturvan uudistaminen. Koulutukseen panostaminen nousee keinoista selkeästi tärkeimmäksi: lähes 90 % yrityksistä kokee sen olevan joko erittäin tärkeä tai melko tärkeä.

Yritysten pula osaavista tekijöistä koskee korkeakoulutettujen ohella vahvasti myös ammattiosaaajia. Tulevalla hallituskaudella on varmistettava ammatillisen koulutuksen kehittäminen siten, että se pystyy vastaamaan yritysten osaajatarpeisiin nykyistä tehokkaammin. Koulutuksen järjestäjiä on kannustettava nykyistä vahvemmin tuottamaan koulutusta, joka myös työllistää. Se tapahtuu tehokkaimmin muuttamalla koulutuksen rahoitusjärjestelmää siten, että rahoitus perustuu nykyistä vahvemmin valmistuneiden työllistymiseen. Se kannustaisi koulutuksen järjestäjiä myös tiivistämään yhteistyötä yritysten kanssa.

Jatkuvan oppimisen toteuttaminen on yksi työllisyysasteen nostamisen tärkeimpiä keinoja. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista yli 59 % on yli 20-vuotiaita, osaamistaan täydentäviä yleensä työssä jo olevia opiskelijoita; myös tämän joukon tarpeisiin pitää hallitusohjelmassa olla tehokkaita keinoja. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen merkitys osaamisen kehittämisessä ja päivittämisessä on erittäin vaikuttavaa, sillä lähes 80 % suorittaneista työllistyy. Ammatillinen koulutus estää tätä kautta työelämästä putoamista.

Ammatillisen koulutuksen tuottama valmius korkeakouluopintoihin on varmistettava myös tulevaisuudessa. Opintojen lyhentäminen valtiovarainministeriön ehdotuksen mukaisesti kolmesta vuodesta kahteen heikentäisi valmiuksia jatko-opintoihin. Yritykset ovat myös toistuvasti tuoneet esille huolen ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien osaamisen tasosta. Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuudesta on pidettävä tiukasti kiinni, jotta ei siirretä tulevaisuuteen lyhytnäköisillä ratkaisuilla uusia ongelmia.

HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI

Kalevankatu 12, | 00100 HELSINKI | +358 9 228 601

helsinki.chamber.fi

Uudenmaan korkeakoulujen aloituspaikkojen määrä on ollut toiselta asteelta valmistuvien nuorten lukumäärään suhteutettuna liian alhainen jo pitkään. Koko maan keskiarvo on 0,84 aloituspaikkaa / nuori, Uudenmaan keskiarvon ollessa 0,73.

Uudenmaan alueella korkeakoulut ovat erittäin vetovoimaisia ja jokaista alueen korkeakoulupaikkaa hakee 4,3 ensisijaista hakijaa. Muun maan keskiarvo on 3,3. 31 % koko maan toiselta asteelta valmistuvista nuorista asuu Uudellamaalla vuonna 2021, mutta alueen korkeakoulujen osuus aloituspaikoista oli vain 26,1 %.

Helsingin seudun kauppakamarin esityksiä hallitusohjelmaan:

- Ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia on muutettava siten, että se kannustaa oppilaitoksia yhteistyöhön sekä yritysten että julkisten ja yksityisten työvoimapalveluiden kanssa.
- Oppisopimuksen nykyistä laajempi hyödyntäminen nuorten koulutusmuotona edellyttää oppisopimuksen palkkakustannusten pienentämistä porrastamalla palkka osaamisen mukaan.
- Ammatillisen koulutuksen vieraskielisen tutkintokoulutuksen järjestämislupasääntelyä on kevennettävä.
- Korkeakoulujen aloituspaikkojen määrä Helsingin seudulla nostettava vastamaan toiselta asteelta valmistuvien nuorten lukumäärää ja alueen elinkeinoelämän tarpeita.

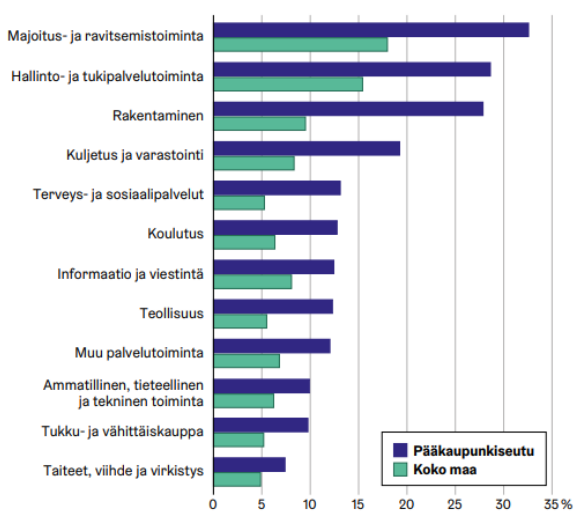
5. Millä keinoin lisäisitte kansainvälistä rekrytointia työvoiman saatavuuden turvaamiseksi?

Pääkaupunkiseudulla ulkomaalaisten ja vieraskielisten merkitys on ratkaiseva useilla toimialoilla ja työtehtävissä. **Saatavuusharkinnan piirissä kolmansista maista tulevien ammattiosaaajien ja työntekijöiden riittävä saatavuus tulee varmistaa ja huolehtia siitä, että työperäiseen maahanmuuttoon liittyvät luvut tapahtuvat yhtä nopeasti kuin erityisasiantuntijoiden kohdalla tällä hetkellä jo toteutuu.** Jos hallitusohjelmassa päädytään rajoittamaan tai hankaloittamaan Suomeen saatavien ammattiosaaajien määrää, tarkoittaisi se Helsingin seudulla sitä, että yritysten olisi mahdotonta säilyttää nykyistä liiketoiminnan tasoa. **Helsingin seudulla esimerkiksi majoitus- ja ravitsemisalalla (33 % työntekijöistä vieraskielisiä), rakennusalalla (25 %), logistiikassa (29 %) ja teollisuudessa (13 %) on yli 200 000 työntekijää. Nämä alat ovat hyvin riippuvaisia vieraskielisestä työvoimasta, jota ilman työpaikat jäisivät täyttämättä, työt tekemättä sekä bruttokansantuote ja verotulot karttumatta.** Alla graafit vieraskielisten osuudesta eri toimialoilla pk-seutu vs. muu maa ja vieraskielisten osuus tietyissä ammateissa pk-seudulla.

HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI

Kalevankatu 12, | 00100 HELSINKI | +358 9 228 601
helsinki.chamber.fi

Kuvio 44. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus toimialan työllisistä pääkaupunkiseudulla vuonna 2019, 15–64-vuotiaat

Lähde: Tilastokeskus

Maahanmuuttajien osuus työllisistä eräissä ammattiryhmissä pääkaupunkiseudulla vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus

Helsingin seudun kauppakamarin esityksiä hallitusohjelmaan:

- Käynnistetään Uudenmaan alueella kokeilu, jossa luovutaan saatavuushankinnasta kahden vuoden määräajaksi.
- Siirretään kaikki työ- ja osaamisperusteiseen maahanmuuttoon liittyvä tulohaus ja elinkeinopolitiikkaan liittyvä kehittäminen sisäministeriön hallinnonalalta työ- ja elinkeinoministeriöön. Migrin yhdeksi tehtäväksi annetaan työperäisen maahanmuuton ja työllistymisen edistäminen osana valtioneuvoston asettamia tavoitteita.
- **Kehitetään yrityksille ja oppilaitoksille rekrytointi- ja työelämäkiihdyttämö, jonka kautta välitetään ennen opiskelujen alkua, opiskelujen aikana ja valmistumisen jälkeen harjoittelu- ja työpaikkoja.** Palvelua pilotoidaan kauppakamarin, Helsingin seudun korkeakoulujen, TEM:n, OKM:n ja VM:n kanssa metropolialueella. Palvelua soveltuu myös muiden kuin opiskelijoiden työelämäyhteyksien ja työllistymisen edistämiseen. Palvelu ylittää perinteiset viranomaisten hallintosiilot, se sisältää uudenlaista tekoälyyn avulla tuotettavaa osaamisen tunnistamista sekä työkalut työnantajille ja oppilaitoksille hakijoiden osaamisen validointiin ja vertailuun. Palvelu on lopulta globaalissa käytössä ja palvelee Suomen löydettävyyttä maailmalla. Helsingin seudun kauppakamari on valmis ottamaan pilotissa koordinaattorin roolin.
- Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen koulutusta vastaavalle alalle korkeakoulujen rahoituskriteeriksi.
- Otetaan käyttöön työnhakuviisumi ja lasketaan perheen yhdistämisen tulorajoja esimerkiksi tilanteissa, joissa työsuhte pitkäkestoinen.

HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI

Kalevankatu 12, | 00100 HELSINKI | +358 9 228 601

helsinki.chamber.fi

11. Oletteko sitoutuneet parlamentaarisen TKI-ryhmän hyväksymään tavoitteeseen nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä? Sitoudutteko varmistamaan, että Suomessa on riittävästi osajia tutkimus- ja kehittämistyöhön?

Tavoitteena tulee olla Helsingin seudun TKI-panostusten nostaminen viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. TKI-rahoituksen pitkäjänteisyys ja sen riittävyys yli hallituskausien on varmistettava.

Helsingin seudun kauppakamarin esityksiä hallitusohjelmaan:

- Valtion TKI-rahoituksen kasvattaminen toteutetaan säätämällä rahoituslaki, joka määrittää vuotuisen valtion TKI-menojen tason siten, että tavoite toteutuu. Lain rinnalla laaditaan lakisääteinen kehyskautta pidempi TKI-rahoituksen suunnitelma, joka vahvistaa sitoutumista TKI-rahoituksen ja -toiminnan kehittämiseen sekä täsmentää rahoituksen käyttöä ja sisältöä.
- Otetaan käyttöön pysyvät ja nykyistä laaja-alaisemmat TKI-toiminnan verokannustimet.
- TKI-lisävähennyksen käyttöalaa tulisi laajentaa siten, että yrityksillä olisi mahdollisuus nykyistä vapaammin valita se lisävähennyksen kriteerit täyttävä tutkimusorganisaatio, josta on saatavissa toiminnan kannalta paras asiantuntemus myös ETA-alueen ulkopuolelta.
- Tehostetaan ulkomaisen rahoituksen kotiuttamista korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten ja kaupunkien TKI-toimintaan. Pilotoidaan Helsingin seudulla palvelua, joka tukee hakujen valmistelua, hakemuksia tukevaa verkostoitumista ja hakuprosessia tavoitteena lisätä voitettua rahoitusta seudun TKI-ekosysteemille.
- Otetaan korkeakoulujen ohjauksen ja rahoituksen osaksi innovaatiotoimintaan kannustavat tulostittarit. Hautomo- ja innovaatiotoimintaan käyttöön pitkäaikainen rahoitus Ruotsin Business Finlandia vastaavan toimijan Vinnovan tyyliin.

12. Millä keinoin olisitte valmiita keventämään ihmisille, yrityksille ja julkiselle sektorille normeista ja byrokratiasta aiheutuvia kustannuksia sekä hallinnollista taakkaa?

Kaavoitus- ja lupaprosessit kestävät liian pitkään. Laaja valitusoikeus kaavapäätöksistä hidastaa kaavoitusta ja voi aiheuttaa merkittäviä negatiivisia vaikutuksia, vaikka valitus ei menestyisikään. Tuomioistuinten ruuhkien takia valitusten käsittely kestää kohtuuttoman pitkään. Lupaprosessien sujuvoittaminen ja viranomaisien päätösten käsittelyaikojen ennakoitavuus on tärkeää niin kansalaisille kuin yrityksille.

Asemakaavoituksen yksityiskohtaisuus viivästyttää investointeja, nostaa kustannuksia ja rajoittaa innovointia. Yhdyskuntarakenteen tiivistämiseksi ja rakennuskannan korjaamiseksi ja uudistamiseksi on välttämätöntä, että kuntien ja yksityisten toimijoiden yhteistyötä kaavoituksessa edistetään. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamista ei saa jättää puolitiehen.

**HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI**

Kalevankatu 12, | 00100 HELSINKI | +358 9 228 601

helsinki.chamber.fi

Helsingin seudun kauppakamarin esityksiä hallitusohjelmaan:

- Rajoitetaan valitusoikeutta asemakaava-asioissa vain asianosaisiin eli niihin, joiden oikeutta asia koskee ja jotka ovat kuulemisvaiheessa jättäneet asiasta muistutuksen.
- Lisätään tuomioistuinten resursseja valitusten käsittelyn nopeuttamiseksi.
- Velvoitetaan viranomaiset ilmoittamaan arvio kaavamenettelyn kestosta ja säädetään lupaprosessien kestolle määräaika.
- Kielletään liian yksityiskohtainen kaavaohjaus laissa.
- Kirjataan lakiin kunnan jäsenen oikeus tehdä aloite asemakaavan laatimiseksi ja muuttamiseksi sekä kunnalle velvollisuus käsitellä aloite määräajan kuluessa. Kiinteistönomistajalle tulee antaa mahdollisuus valmistella kaava kunnan päätettäväksi, ellei kunta määräajassa päätä valmistella sitä itse.

Kuntien maapolitiikkaa ei koeta avoimeksi ja tasapuoliseksi, ja siihen kohdistuu paljon epäluuloja ja epätietoisuutta. Kunnan perimän maankäyttömaksun tulee koskea vain siihen asemakaava-alueeseen kohdistuvia tai sitä merkittävässä määrin palvelevia kustannuksia, jolle hyötyä aiheuttava asemakaava laaditaan. Maankäyttömaksujen on oltava ennakoitavia ja läpinäkyviä, jotta hankkeen kannattavuutta voidaan arvioida ennen hankkeeseen ryhtymistä.

Täydennysrakentaminen ja purkava uusrakentaminen ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen torjumisessa erityisesti kaupunkiseuduilla, joten hankkeiden toteuttamista tulee kaikin keinoin edistää.

- Säädetään kunnille nykyistä laajempi velvollisuus tiedottaa maapoliittisista linjauksista, keinoista ja maankäyttömaksujen perusteista.
- Säädetään laissa niistä asioista, joista maankäyttösopimuksissa voidaan sopia.
- Kirjataan lakiin maapoliittisia keinoja ja kannusteita täydennysrakentamisen edistämiseksi.

14. Miten edistäisitte talouskasvua, elinvoimaa sekä yritysten ja yrittäjien toimintaedellytyksiä koko Suomessa? Miten vahvistaisitte Suomen houkuttelevuutta investointikohteena?

Ks. myös vastaukset kysymykseen 12.

Kaupan sijainnin liian yksityiskohtainen ohjaus kaavoituksessa rajoittaa kilpailua. Kaavoituksella pitäisi päinvastoin edistää kaupan kilpailua, mikä on käytännössä mahdollista vain tarjoamalla kaupan toimijoille riittävästi vaihtoehtoisia sijoittumispaikkoja sekä turvaamalla olemassa olevien toimijoiden laajenemis- ja kehittämismahdollisuudet. Keskustoista pitää löytyä tiloja myös suurille päivittäistavara-kaupoille.

**HELSINGIN SEUDUN
KAUPPAKAMARI**

Kalevankatu 12, | 00100 HELSINKI | +358 9 228 601

helsinki.chamber.fi

Kaupan konseptit kehittyvät jatkuvasti, eikä ole perusteltua käsitellä päivittäistavarakauppaa, erikoistavaran kauppaa ja tilaa vaativaa kauppaa erillisinä ilmiöinä. Kaavoituksella tapahtuva tiukka ohjaus aiheuttaa tulkintaongelmia, rajoittaa kilpailua sekä vaikeuttaa uusien käyttötapojen kehittämistä olemassa oleville liikepaikoille.

- Vähennetään kaupan sijainnin ohjausta huomattavasti koko maankäytön suunnittelujärjestelmässä.
- Kielletään kaupan laatuun perustuvat määräykset kaavoituksen kaikilla tasoilla.
- Velvoitetaan kunnat kaavoittamaan kilpailua edistään riittävästi vaihtoehtoisia kaupan sijaintipaikkoja keskustoihin ja niiden ulkopuolelle.

Asumisen kalleus rajoittaa työvoiman saatavuutta Helsingin seudulla. Helsingin seudun kasvu ja kansainvälinen kilpailukyky on koko maan hyvinvoinnin perusta, ja asuntomarkkinoiden toimivuudella on niiden mahdollistamisessa keskeinen rooli. Tarvitsemme vuosittain vähintään 25 000 uutta asuntoa, jotta tarjonta säilyy riittävänä. Rakentamiskelpoisten tonttien riittävyys on kriittinen tekijä, joka on kaavoitusmonopolin omaavien kuntien käsissä. Tontteja on oltava tarjolla erilaisille toimijoille ja asumismuodoille. Asuntotarjonnan lisääminen edellyttää myös laajempaa rakentamiseen liittyvän lainsäädännön ja määräysten uudistamista.

- Valtion ja kuntien välisen MAL-sopimusten sitovuutta tulee lisätä, jotta tavoiteltu asuntotuotanto toteutuu kaikissa Helsingin seudun kunnissa. Kaavoitustavoitteiden lisäksi tulee sopia myös rakentamiskelpoisten tonttien määrästä.
- Valtion tulee luovuttaa maaomaisuuttaan asuntotuotantoon kohtuullisin ehdoin sekä osallistua merkittävällä osuudella seudun tärkeisiin liikennehankkeisiin.
- Valtion tulee edistää täydennysrakentamista ja purkavaa lisärakentamista sääntelyä purkamalla ja muuttamalla.

Ilmastonmuutoksen torjuminen, liikenneverkkomme nopea rapautuminen ja valtion liikenteestä saamien verotulojen pieneneminen pakottaa uudistamaan liikenteen rahoituksen. On toteutettava liikenteen verotuksen kokonaisuudistus ja luotava uusi liikenteen rahoitusmalli, jolla voidaan saavuttaa nykyistä korkeampi rahoitustaso ja käynnistää välttämättömiä investointeja etupainotteisesti. Siirtymällä auton omistamisen verotuksesta sen käyttöön perustuviin maksuihin voitaisiin verotuksen keinoin vaikuttaa myös autokannan uusiutumiseen ja liikenteen sujuvuuteen. Liikenteen kokonaisverorasitus ei saa mahdollisen hinnoitteluun siirtymisen myötä kasvaa eikä yksittäisen alueen kilpailukyky heikentyä.

- Toteutetaan valtakunnallinen liikenteen verotuksen kokonaisuudistus.

HELSINGIN SEUDUN KAUPPAKAMARI

Kalevankatu 12, | 00100 HELSINKI | +358 9 228 601

helsinki.chamber.fi